

לק"י היום חמישי, ל' שבט, ר"ח אדר הנהדר, לסדר ועשו ארון עצי שטים, ה'תשע"ח ב'שכ"ט.

הסכמה

אנא נמי זעירא דמן חבריא מצטרף לרבנים שכבר בירכו את יקרת הרה"ג אליהו ביטון שליט"א מריה דאתרא ביריה, והרב האיזורי מרום הגליל וראש ישיבת בית יוסף, דובר צדק ומגיד מישרים ורב פעלים לתורה ולתעודה, מחזק אני בזה את ידי. עתה באתי על של עתה באתי בכוונתו הטובה ומעשהו העצום והנכבד, בליקוט וסידור מנהגי ק"ק תימן יע"א וכו' בספר הנקוב בשם ארחות אבות למען דעת דור אחרון בנים יוולדו להמשיך מסורת אבותינו ורבותינו הק' נע"ג המיוסדת על אדני פז אף כאן בארצנו הק' כפי שהיא הוראתם ודעתם של רוב ככל גדולי ישראל.

ספר זה הוא נדבך נוסף וחשוב מאד לחיזוק תורת המנהגים שגם עליהם נשען כל בית ישראל, ועל כך אמרו מנהגי ישראל תורה הוא. ובפרט מפליא לחזות שלרוב חביבות העניין בעיניו, השתדל הרב המחבר בזה למרות שאין הם מנהגי קהילתו הוא בעצמו. ושמתתי ג"כ לראות שהוסיף נופך מדיליה לתת טעמים, חלקם מדעתו ומהבנתו, לבאר נימוקים למנהגים, לפי שאין בית המדרש בלא חידוש, בפרט מפני שהוא מבחון, ממילא נותן מיד לב לשינוי אשר יש ואנחנו מרוב הרגלינו בהם אין עולה בדעתנו שצריכים הם טעם, והוא יהב דעתיה להסביר זאת, הגם שיש צד אחר ונוסף למטבע, וכמו הדוגמא שנביא לקמן לגבי שלשה שלוחי ציבור באשמורות.

הרב המחבר שליט"א איזן וחקר ועשה אזניים לתורתם של רבני וגאוני ארץ תימן, ולהנהגותיהם הלכה למעשה. והתועלת היותר גדולה מהספר היא במה שהדברים הובאו בו בקיצור נמרץ, ויכול לשמש כמפתח ומראה מקום היכן לעיין ולברר, וללבן כל דבר משרשו, ומי הם הנוהגים כך, ואם זה מנהג בלדי או שאמי, קדום או חדש וכדומה.

והנה מעכ"ת מחבר הספר שליט"א בטוב ליבו וביושר דרכו העיר את רוחי להוסיף מדילי נופך לספר, ולכתוב הערות אחת הנה ואחת הנה. אבל מקוצר הזמן וחוסר הפנאי בהיותי עסוק וטרוד למעלה ראש, בקושי יכולתי לעיין בו קצת. ואכן דרוש לכך תלמיד חכם תימני בקי שיעבור ויגיה לכל אשר ימצא שם בדק. הלבך אכתוב רק שני דברים שנזדקרו לפני בראשונה.

א. נתן טעם במנהגי הסליחות שבאשמורות דאלול הערה ד', מדוע מעמידים אז שלשה שלוחי ציבור, שחילוף הש"צ נועד לעורר את הקמים לאשמורות מתרדמה, ושינוי קולות יש בו סגולה לכך, וסימנך הקול קול יעקב, תרתי משמע ע"כ. ודברי פי חכם חן.

הגם דמסתמא עיקר הטעם הפשוט הוא מפני שהמנהג היה להאריך באשמורות שנים ושלוש שעות, כי אומרים אותם כולם בשלמותם ובמיתון, ואין כוח בש"צ אחד לאמירת כל האשמורות. ממילא נפק"מ למקצרים בהם, כמו שמצוי בזמנינו אותם שאומרים רק במשך שעה אחת, והבן.

יצחק רצאבי ♦ ITZCHAK RETZABI

ראש ביהמ"ד בית הוראה ומכון פעולת צדיק

וראש מוסדות יד מהרי"ץ בני ברק

מח"ס שלחן ערוך המקוצר ח"ח

פסקי מהרי"ץ ו"ח, שו"ת עולת יצחק ג"ח, ועוד

לק"י

ב. במנהגי ראש השנה אות ו', נהגו שהש"צ עולה לתיבה בר"ה ויוהכ"פ גם אם הוא בשנת אבל על אביו או אמו וכן רשאי להיות תוקע בשופר. ובהערה נתן טעם, כי אין דיניהם של ר"ה ויוהכ"פ לעניין זה כיתר הרגלים, שהרי יש בהם תחנונים והם ימי הרחמים והסליחות עכ"ל.

אבל הרי מנהגינו שהוא עולה ש"צ גם ברגלים. אלא הטעם הוא מפני שאין מנהגינו לזמר דרך שירה בתפילות ואפילו בפסוקי ההלל, הלכך אבל נמי שפיר דמי בכולהו. ועיין עוד מ"ש בס"ד בעיני יצחק על שלחן ערוך המקוצר חלק ג' סימן ק"ט הערה מ"א, ומשם באר"ה. ואידך זיל גמור, כי יכלה הזמן והמה לא יכלו.

ומודעת זאת בכל האר"ש ארשו"ת החי"ם שערים המצויינים בהלכה, רוסמעלתם וחשיבותם הגדולה של מנהגי התימנים ומסורותיהם האחוזים בידיהם מימי קדם עד היום הזה, כגון המבטא הצח והנכון של לשון הקודש ונוסח התפילות, התרגום בקריאת ס"ת וכל עולה קורא בעצמו, קירווי ההלל, וכיוצא בהם עניינים רבים המפורסמים לכל יודעי דת ודין. לא יחליפום ולא ימירו אותם, למשמרת לדורותם. ואין צדק בדברי האומרים כיום שבא"י צריכים כולם לנהוג כדעת מרן הב"י, כמו שהרחבנו בס"ד באגדתא דפסחא פרי עץ חיים ובספר נר יום טוב ובשאר ספרים, וכן האריכו כמה מחכמי זמנינו בספריהם, שהתימנים קהילה בפני עצמה. ואם כיום בעוה"ר אנחנו אחרונים, והדבר רמוז בסדר האותיות אבג"ד וכו' קרש"ת, הנה לעת"ל מצינו כי יתהפך סדרן, ויהיו תשר"ק צפע"ס וכו'. ממילא חזר הדין, ויהא לנו משפט הבכורה, ליהודים היתה אורה זו תורה.

ונסיים בברכת הנהנין שלאחריה, ליקרת הרה"ג המחבר דנן שהקדיש ומקדיש מזמנו היקר להעביד את חילו לכבוד ה' יתברך ולמען תורתו הקדושה והטהורה וחיבוב מנהגותיהם של ישראל עם קדושים המיוסדים על אדני פו, הן בחיבור הזה והן בספריו הקודמים והיקרים על מנהגי עיה"ק צפת וארצות המערב מרוקו לוב ותוניסיה, יחד שבטי ישראל איש על דגלו באותות לבית אבותם. הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו, וחפץ י"י בידו יצלח להגדיל תורה ולהאדירה, ויזכה להוציא דבר מתוקן מתחת ידו. וימלא השם ברוך הוא כל משאלות ליבו לטובה, אכי"ר.

כעתירת

הצב"י יצחק בכמהר"נ רצאבי יצ"ו

